

عنوان مقاله:

درآمدی بر پیوند «ببر بیان» و کنیه‌ی «سگزی» در شاهنامه

محل انتشار:

دوفصلنامه ادبیات پهلوانی، دوره 1، شماره 2 (سال: 1393)

تعداد صفحات اصل مقاله: 26

نویسنده:

محمود رضایی دشت ارژنه - دانشگاه شیراز

خلاصه مقاله:

درباره‌ی «ببر بیان»، زره معروف رستم، تاکنون دیدگاه‌های ضد و نقیض زیادی مطرح شده و هنوز نیز جنس این زره، یکی از معماهای شاهنامه است. برخی آن را از جنس پوست اژدها، برخی از جنس پوست اکوان دیو، برخی از جنس پوست پلنگ یا یوزپلنگ و برخی آن را از جنس پوست ببر (حیوان درنده‌ی معروف) دانسته‌اند، اما به نظر نگارنده موارد یاد شده درست نمی‌نماید. طبق شواهد و قرائن مورد بحث در مقاله، پیشینه‌ی پوشیدن «ببر» بنا بر تصریح اوستا به آناهیتا برمی‌گردد و از آنجا که «ببر» در اوستا بی‌هیچ تردیدی به معنای سگ آبی است، ببر بیان رستم نیز احتمالاً از جنس پوست سگ آبی بوده است و شاید یکی از دلایل «سگزی» خواندن رستم، علاوه بر انتساب او به سیستان، پوشیدن پوست سگ آبی (ببر بیان) در جنگ‌ها بوده است، چرا که اگر سگزی، فقط معنای سیستانی را در ذهن متبادر می‌کرد، دلیلی نداشت که رستم از بازخواندن خود با این کنیه سخت در خشم شود و از دیگرسو تنها دشمنان رستم، این واژه را در رویارویی با او به کار ببرند و حتی یک بار هم، هواخواهان رستم او را با این کنیه، باز نخوانند. لذا تواند بود که واژه‌ی سگزی علاوه بر انتساب به سیستان، در گذر زمان به عنوان دشنام و خوارداشت رستم، در معنای «کسی که مثل سگ زندگی می‌کند»، به کار رفته باشد و دلیل این امر هم پوشیدن ببر بیانی بوده است که از جنس پوست سگ بوده است. «ببر بیان»، صفت «ببر» نیز شکل تصحیف شده‌ی «بغان» به معنای «بغانه یا خدایی» تواند بود، چرا که پیشینه‌ی پوشیدن ببر چنانکه گفته شد، به آناهیتا و خدایان برمی‌گردد.

کلمات کلیدی:

Babr-e Bayan, Rustam, Sagzi, Anahita, ببر بیان, رستم, سگزی, آناهیتا

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1144893>

